

SERRA D'ENSIJA

Berguedà

Cap de la Gallina Pelada (o de Llitzet) pel Barranc de les Llobateres i retorn pel Torrent de la Font Freda

Distància	10,85 km
Desnivell acumulat	812 m
Nivell de dificultat	mitjana
Data	31 de maig de 2020
Cartografia	Editorial Alpina. Rasos de Peguera-Serra d'Ensija (1:25000)
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/ensija-pels-barranc-de-les-llobateres-50639792

Circular per recórrer la serra d'Ensija accedint-hi per un itinerari menys habitual que el de la Font Freda i que, pel nostre gust, és paisatgísticament més atractiu. Segueix en bona part el PR-C 79.

Els camins són ben fressats i senyalitzats. No té altre dificultat que un tram al peu de la Roca Roja on el barranc de les Llobateres s'engorja. En algun punt ens caldrà ajudar-nos amb les mans, trobarem la roca humida i, segons l'època glaç o alguna congesta.

Accés

Per la B-400 de Saldes cap Gósol, al Coll de la Trapa (entre p.k. 18 i 19) prenem una trencall a l'esquerra indicat cap a 'Vallcebre-Pleta de la Vila-Serra d'Ensija-Refugi Delgado Ubeda'. El seguim fins passada la Pleta de la Vila/Parc de Palomera, on hi ha un parc lúdic, deixem el vehicle a l'alçada de la Font Freda, on la carretera fa una colzada de 90º a l'esquerra.

Font Freda (1680m)

Hi ha rètols indicadors de senderisme. Prenem un ample i fàcil camí paral·lel a la carretera en direcció (E) a "Gallina Pelada pel Serrat Voltor" i "Gallina Pelada pel Torrent d'Ensija" fins a l'alçada del barranc de les Llobateres.

Barranc de les Llobateres (1697m)

Tornem a trobar rètols indicadors. Girem 90º a mà dreta (S) seguint mateixa direcció inicial per una pista pel marge dret del barranc. Hi ha senyals grocs i grocs-i-blancs del PR. S'acaba la pista i canviem de marge. Seguim un sender ben fressat que guanya alçada pel marge esquerre apartant-se de la llera. La recuperem al peu de la Roca Roja a l'entrada d'un tram engorjat. Progressem pel llit pedregós fins a sortir sobre un planell més obert cobert de bons exemplars de pi negre. Després el terreny torna a tancar-se i poc més enllà atenyem el barranc d'Ensija.

Barranc d'Ensija (1996m)

Confluència de barrancs i camins. A banda del d'Ensija i el de les Llobateres, n'hi conflueix un tercer. Hi ha un rètol indicador en direcció al refugi que segueix el de més a la dreta, pel que

podríem fer drecera. És una variant del PR . Seguim pel de més a l'esquerra rebutjant el del mig. Poc més enllà trobem una altra confluència de barrancs i, guiats pels senyals, continuem pel de l'esquerra. Fort pendent fins atènyer la carena que seguim a mà dreta (SW).

Pla d'Ensija (2190m)

Ample ras carener entre el Serrat Voltor i la Creu de Ferro. Hi ha un rètol indicador del camí que hem seguit i del que mena al coll de Fumanya pel Serrat Voltor. El turó de la Creu de Ferro queda ben evident (SW) per un còmode llom. Hi ha fites.

Creu de Ferro (2296m)

Arrodonit turó coronat per una creu. Davallem seguint l'ample llom carener fins a l'ampla collada del Pla de les Tores. Suposem que el nom li ve de la tora blava, tot i que a l'estiu no n'hem trobat exemplars en aquest pla però en abundància al torrent de les Pedregoses. Aquí coincidim amb el camins que puguen de la Creu de Fumanya pel Serrat del Pal i el torrent de les Pedregoses. Continuem (NW) pel fressat i evident camí, deixant el carener a l'esquerra, fins al refugi.

Refugi d'Ensija (2170m)

Propietat de la FEEC, guardat tot l'any, amb una part lliure. Un camí molt fressat continua vers ponent i amb algun tram de fort pendent va a recuperar el carener per accedir al cim se la serra.

Cap de la Gallina Pelada o de Llitzet (2320m)

Coronat per una creu, una imatge de la Mare de Déu de Queralt i bústia amb llibre de registre. En un dia clar la panoràmica és amplíssima. És termenal entre Fígols, Saldes i Gósol.

Retornem al refugi. Deixem el camí pel que hi hem arribat i anem pel de l'esquerra. Poc més endavant trobem un pal amb rètols indicadors, mal orientat i identificat com a Pla d'Ensija (?). Per la dreta surt el camí al barranc de Llobateres pel d'Ensija, nosaltres continuem (NE) vers una ampla collada força evident on comencem a davallar (N/NW) vers les Planelles i d'aquí continuem, sempre per camí molt marcat, a buscar la llera del torrent de la Font d'Ensija. Quan l'abastem trobem la llera i l'entorn molt afectats pel temporal "Glòria" del gener de 2020. Els treballs duts a terme pels guardes del refugi permeten seguir el camí sense problemes.

Pel costat de la font Freda, molt malmesa també pels efectes del temporal, retornem al punt d'inici.

Serrat Voltor i Creu de Ferro des del Pla de la Creu de Fumanya per la font dels Còms i retorn pel Serrat del Pal

Distància	9,7 km
Desnivell acumulat	866 m
Nivell de dificultat	mitjana
Data	15 de gener de 2014
Cartografia	Editorial Alpina. Rasos de Peguera-Serra d'Ensija (1:25000)
Punts per a GPS	http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=5975829

Circular per accedir als cims més orientals de la Serra d'Ensija. Comparat amb els seus veïns, el Serrat Voltor és el menys visitat, tot i que té prou de caràcter i una excel·lent perspectiva. Tal vegada perquè queda apartat de les rutes més habituals.

Partint del Pla de la Creu de Fumanya, ens hi enfilarem pel cantó llevantí i baixarem pel de migdia. Però, a diferència del que hem vist ressenyat sovint on s'acostuma a pujar o baixar del Pla de les Torres per una rasa, gens indicada en cas de pluja o neu (evident risc d'allaus), ho fem per un llom, directament des de la Creu de Ferro.

És un itinerari fàcil i podem escurçar-lo molt si el comencem a Fumanya. La cresta d'accés al cim comporta algunes grimpades també fàcils però amb certa exposició i amb neu, pot resultar delicada segons en quines condicions es trobi.

Accés

Des de la C-16/E-9 "Eix del Llobregat" a Cercs, entre els p. k. 107 i 108 a l'alçada de la central tèrmica prenem la BV-4025 que puja a Sant Corneli, Fígols i Fumanya, resseguint el peu dels Cingles de Vallcebre. Deixem el vehicle al Pla de la Creu de Fumanya, a l'alçada del desviament a Peguera (esquerra), al paratge conegut com els Tres Camins (rètol indicador).

Els Tres Camins (1670m)

Marxem per la pista en direcció a Peguera però la deixem al cap de pocs metres per una altra a mà esquerra (rètol indicador) en direcció a Fumanya, seguint el PR-C 73 (Fígols a Peguera). Som a l'antic camí de Peguera a Vallcebre. Passem vora el mas de la Creu de Fumanya i anem trobant indicacions que ens guien a cada cruïlla. Atenyem la carretera BV-4025, la seguim uns 400 m, passant pel costat de la restaurada casa de Puelles, fins al jaciment paleontològic de Fumanya.

Fumanya (1547m)

Som a l'antiga explotació de carbó a cel obert de Fumanya, que va deixar al descobert una paret amb un conjunt de petjades de dinosaures amb una datació de 65 milions d'anys. Excavacions posteriors hi localitzaren altres elements d'interès científic com ous d'aquests rèptils.

Seguint senyals de pintura grocs, prenem a mà esquerra una pista que puja pel Torrent de la Font dels Còms i gira 90º a mà dreta, anant a passar per sobre el jaciment paleontològic. Poc després l'abandonem enfilant-nos per un camí a mà esquerra vers el NW.

Entremig de la pineda, pugem per pendent entre fort i moderat per camí ben definit, senyalitzat i net de malesa. Quan sortim del bosc el camí ens atansa al torrent.

Font dels Còms (2010m)

De déu irregular, sovint no raja. Flanquem vers el S la falda llevantina del Serrat Voltor. Abandonem el camí més evident per, seguint els senyals de pintura i fites sovintejades, enfilarnos a mà dreta vers el W.

A la vista del coll deixem el camí senyalitzat per prendre'n un altre a mà dreta que ens enfila al llom que hi ha en aquella direcció des de on guanyem la carena per terreny obert i suau pendent.

Carenegem vers el N anant a buscar la cresta però, en comptes d'escometre-la frontalment, ens desviem lleugerament pel cantó ponentí fins a localitzar una evident canalona on, amb una curta grimpada, ens hi enfilem.

Crestegem fins al cim ajudant-nos-hi en alguns punts amb les mans.

Serrat Voltor (2282m)

El que més atrau l'atenció és la paret sud del Pollegó Inferior del Pedraforca que, vista des d'aquí, impressiona amb el Cadí per teló de fons.

Baixem del cim per on ens hi hem enfilat i anem fins el Pla d'Ensija (rètol indicador), ampli coll entre el Serrat Voltor i la Creu de Ferro. Per suau pendent guanyem els 100 metres de desnivell que ens calen per accedir a aquest darrer.

Creu de Ferro (2297m)

Suau elevació poc prominent a la carena de la serra. Gaudeix d'una panoràmica menys dilatada que el Serrat Voltor.

Seguim uns metres per la carena però l'abandonem aviat per un llom molt evident a l'esquerra que baixa suaument vers el SE. El camí, sense abandonar mai l'esquenall, poc fressat al començament (1), va definint-se més a mesura que perdem alçària,. A mig llom trobem fites cada cop més sovintejades. Entre llaçades baixem en direcció a una clariana als peus del turó del Serrat del Pal, que esquivem per la dreta (SW).

Ens ajuntem al camí que, des del Pla de les Tores, baixa per la rasa que hem anat albirant a mà dreta. Atenyem la pista del Serrat del Pal, la seguim uns metres i l'abandonem per continuar el camí mà dreta (fites) vers el SSE.

En una cruïlla, senyalitzada amb una fita, marxem a la dreta pel ramal menys evident. Aviat retrobem la pista que hem creuat abans i que descriu una gran marrada. La tronem a creuar i reprenem a l'altra vorera el camí pel que veníem. En poca estona atenyem una altra pista (camí de Fumanya a la Font del Pi) que prenem a mà esquerra i, ben aviat, retrobem el punt d'inici.

- (1) Aquest camí, ben definit al mapa topogràfic, no apareix a l'excursionista. Amb neu és fàcil evitar la cornisa que acostuma a formar-s'hi dons el llom arrenca just ran de carena.

Cap de la Gallina Pelada (o de Llitzet) des dels Tres Camins (Pla de la Creu de Fumanya) pel Ferrús i la Canal Gran amb retorn pel refugi i el Pla de les Tores

Distància	11,00 km
Desnivell acumulat	930 m
Nivell de dificultat	mitjana
Data	10 d'octubre de 2013

Cartografia

Editorial Alpina. Rasos de Peguera-Serra d'Ensija (1:25000)

Punts per a GPS

<http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=5433425>

Dels diversos camins per enfilarnos a la Serra d'Ensija aquest ho fa pel seu vessant meridional, més abrupte i rocallós que el nord.

Passarem als peus de la imponent Roca del Ferrús, per la Canal Gran ens enfilarem al cim més ponentí de la Serra, la Roca Blanca (2289m) i carenejarem cap al més alt, el Cap de la Gallina Pelada (o de Llitzet, 2317m). Després baixarem al refugi i retornarem per una rasa.

L'itinerari és molt evident. Transcorre per pistes i camins ben fressats, senyalitzats a trams. En general fàcil si hi ha bones condicions meteorològiques i sense neu. Però cal tenir present algunes consideracions:

- La pujada des de l'Estret a la Roca Blanca té algun pas fàcil però exposat. Evitem-lo en cas de mullena, neu o glaç.
- La boira podria fer-nos despistar als amplis lloms careners.
- La rasa que baixa des del Pla de les Tores és una zona batuda per les allaus. Tampoc és recomanable en cas de pluja. Alternativa: pujar a la Creu de Ferro i baixar vers el S pel un corriol pel llom.

És aconsellable allargar la excursió pujant a la Creu de Ferro (2294m) evitant la torrentera del Pla de les Tores i baixant per un corriol pel llom entre aquesta i la Rasa de les Tronques (més a l'E). Als peus del Serrat del Pal aquest corriol conflueix amb el nostre camí de retorn, més avall de la torrentera esmentada. La nostra intenció era fer aquesta ruta però la boira ens va fer canviar de plans.

Accés

Des de la C-16/E-9 "Eix del Llobregat" a Cercs, entre els p. k. 107 i 108 a l'alçada de la central tèrmica prenem la BV-4025 que puja a Sant Corneli, Fígols i Fumanya, resseguint el peu dels Cingles de Vallcebre. Deixem el vehicle al Pla de la Creu de Fumanya, a l'alçada del desviament a Peguera (esquerra), al paratge conegut com els Tres Camins (rètol indicador).

Els Tres Camins (1670m)

Marxem vers el W. per una pista (camí de Fumanya a la Font del Pi) paral·lelament però per sobre la carretera. Parteix del mateix punt que la que mena a Peguera però en sentit contrari. Poc metres més enllà veiem un corriol que s'enfila a mà dreta, és per on retornarem. Rebutgem trencalls a dreta i esquerra, especialment el segon a mà dreta (1), fins abastar la pista per la que transcorre el GR 107 (Camí dels Bons Homes) a l'alçada de la Font de la Bruixa.

- (1) Malgrat que al mapa de l'Ed. Alpina en aquest punt hi ha dibuixat un corriol que sembla fer dreuera i que inicialment fa de bon seguir, acaba perdent-se entremig del bosc.

Font de la Bruixa (1645m)

Rètol indicador del GR 107. Prenem a mà dreta, vers el NW, el Camí Ral de Peguera a Feners inicialment per un camí carreter. La font raja dins d'un com.

Tenim davant els impressionants desploms de la Roca Gran del Ferrús.

El Ferrús (1636m)

Deixem el camí carreter, que mena al proper mas enrunat del Ferrús, pel camí ral marxant a mà dreta en pujada i anem a passar per darrera el mas.

A mesura que ens atansem al peu de la Roca Gran el pendent augmenta. Camí ben fressat i gens perdedor. Resseguim el peu de la roca i encarem la Canal Gran.

Tota la contrada forma l'alta conca de l'Aigua de Llinars que, en travessar la vall homònima, rep el nom d'Aigua d'Ora.

Canal Gran (1775m)

Ample esvoranc entre les Llosanques (esquerra) i les Roques del Ferrús (dreta). Anem seguint l'evident i costerut camí fins al coll.

L'Estret (1980m)

L'Estret és el coll entre les Llosanques (o Rua de la Guardiola) la i la Roca Blanca. Partió entre les conques de l'Aigua de Llinars i la de Valls (Pont Cabradís, ...).

Abandonem el camí ral (GR 107) que baixa cap a Feners i l'Espà, per enfilem-nos a mà dreta (NE), guiats per fites i senyals de pintura vermells, a la Roca Blanca que s'alça evident davant nostre en aquesta direcció. Fort pendent per terreny rocallós amb alguns trams de camí fressat. Cal tenir cura en cas de terreny humit doncs hi ha algun pas fàcil però amb exposició.

Quan abastem la carena a l'esquerra del cim, podem albirar Gósol als peus del Cadí, el Pedraforca i Saldes. Gaudim d'una perspectiva poc habitual del Pedraforca on destaca la monumental cara sud del Pollegó Inferior.

Roca Blanca (2289m)

És el cim més occidental de la Serra d'Ensija. Continuem camí vers l'ESE propers a l'ampli esquenall que l'uneix amb el veí Cap de la Gallina Pelada, que abastem ben aviat.

Cap de la Gallina Pelada o de Llitzet (2317m)

De formes arrodonides i suaus, és el sobirà de la serralada. Coronat per una imatge de la Mare de Déu de Queralt, bústia i creu del 25è aniversari de l'A. E. Alí-Bei (Navàs). En dies clars hi ha una panoràmica excel·lent.

Per camí còmode baixem suaument cap al refugi (senyals del PR-C 79).

Refugi de la Serra d'Ensija (2156m)

Situat en una àmplia coma, al costat d'una font. Part lliure accessible tot l'any per a resguardar-s'hi si cal.

Hi conflueixen diversos corriols i tiranys del bestiar. Evitem el que marxa cap a l'esquerra i baixa a la Font del Freda i el que va pel fons de la coma. Prenem el de més a la dreta que s'enfila en moderat pendent vers el SE seguint senyals del PR-C 79 i passa a mitja alçada del llom dels Amorriadors fins al Pla de les Tores.

Pla de les Tores (2239m)

Collada molt oberta a partir de la qual canvia abruptament el paisatge donant pas al vessant meridional. Deixem els senyals del PR que vers l'E. menen a la Creu de Ferro (2) i encarem una rasa o torrentera evident baixant per pendent molt pronunciat. Camí fressat i obvi però relliscós vers el SE.

Passat el tram més pregon on s'hi amuntega branquem i troncs arrossegats per allaus i torrentades, el camí s'allunya de la llera i modera notablement el pendent. Abastem una pista de desemboscar.

- (2) Opció especialment recomanable, sobretot en cas de neu o pluja: Per comptes de baixar per la rasa, allargar la ruta pujant a la Creu de Ferro (2294m) i baixar per un corriol pel llom entre aquella i la Rasa de les Tronques (més a l'E). Al peu del Serrat del Pal els dos itineraris conflueixen poc abans de creuar la pista.

Pista al Serrat del Pal (1878m)

La seguim uns metres. El camí continua a mà dreta (fites) en moderat pendent de baixada vers el SSE.

Cruïlla (1759m)

Senyalitzada amb una fita. Marxem a la dreta pel ramal menys evident. Aviat retrobem la pista que hem creuat abans i que descriu una gran marrada.

Pista al Serrat del Pal (1727m)

La tronem a creuar i reprenem a l'altra vorera el camí pel que veníem. En poca estona retrobem la pista per on hem marxat a l'anada que prenem a mà esquerra.

Cap de la Gallina Pelada (o de Llitzet) des del Parc de la Palomera amb raquetes de neu

Al Cap de la Gallina Pelada (o de Llitzet), punt culminant de la Serra d'Ensija, és fàcil pujar-hi amb raquetes. Si el risc no és molt marcat i no ens apartem de l'itinerari el perill d'allaus és baix. Resulta doncs una excursió ideal per a iniciar-se amb les raquetes de neu o començar la temporada.

L'itinerari que proposem, per la Font Freda i el refugi, és un dels més habituals. Si el temps acompanya però, és millor allargar la ruta pujant pel Torrent de Llobateres i baixant per la Font Freda (PR-C 79). La carena de la Serra d'Ensija ofereix àmplies perspectives que val la pena aprofitar. Atenció però a l'estat de la neu doncs, el Torrent de Llobateres, te trams exposats i, de fet, s'hi han observat allaus.

Nosaltres en aquesta ocasió vàrem tenir un dia rúfol i vàrem pujar i baixar per la Font Freda.

Distància	4,6 km (anada)
Desnivell acumulat	+789 -54 m
Nivell de dificultat	fàcil
Data	17 de gener de 2010
Cartografia	Editorial Alpina. Rasos de Peguera-Serra d'Ensija (1:25000)

Punts per a GPS

<http://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=695936>

Accés

Per la B-400 de Saldes cap Gósol, al Coll de la Trapa (entre p.k. 18 i 19) prenem una trencall a l'esquerra indicat cap a 'Vallcebre-Pleta de la Vila-Serra d'Ensija-Refugi Delgado Ubeda'. El seguim un parell de quilòmetres fins a la Pleta de la Vila/Parc de Palomera, on hi ha un parc lúdic i ampli espai per aparcament.

Parc de Palomera (1.593 m).

Comencem a caminar per la pista (que al hivern és generalment tancada, sovint amb neu o glaç) en direcció a xaloc (SSE) i suau pendent, fins a la cruïlla de la Font Freda.

Font Freda (1.660 m, 35') (diversos rètols indicadors). Deixem la pista i emprenem un corriol guiats pels senyals del PR-C 79. Pendent moderat dins del bosc, en direcció a ponent. Quan abastem la clotada del Torrent de la Font d'Ensija la vegetació s'esclarissa i girem a migdia. El pendent augmenta progressivament, sense passar de moderat. Després el camí vira a xaloc i assolim un lloc ampli i obert: Les Planelles.

Continuem la pujada vers migdia mentre anem deixant enrere els darrers pins fins a una zona planera on ja veiem propera la carena.

Pla d'Ensija (2.180 m, 2h 10) (rètol indicador). No continuem cap a la carena sinó que virem a ponent i en suau pendent arribem al refugi.

Refugi d'Ensija o Delgado Ubeda (2.166 m, 2h 20'). Continuem en la mateixa direcció anat a buscar la carena. Pendent moderat. Lleugerament separats del fil de la carena per evitar la molt probable cornisa, ens enfilem a un turó i davallem a un collet. La darrera rampa ens deixa al cim (2.321 m 3h).

En dies clars la panoràmica que s'hi albira és privilegiada: Port del Compte, serra del Verd, cims d'Andorra, serra del Cadí, Pedraforca, Moixeró, Tossa d'Alp, Puigmal, Montseny, Montserrat, Rasos de Peguera, serra dels Lladres, serra de Queralt,...

Retornem pel mateix camí esmerçant-hi 2h